

تحلیل مؤلفه‌های تأثیرگذار بر احساس امنیت در شهرهای جدید

نورمحمد رضایی^۱، حافظ مهدنژاد^۲، علیرضا بزرگوار^۳

تاریخ دریافت: ۱۳۹۹/۰۸/۱۲

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۹/۱۱/۱۴

از صفحه ۱۱۷ تا ۱۴۶

پژوهشنامه جغرافیای انتظامی

سال هشتم، شماره سی و دوم، زمستان ۱۳۹۹

چکیده

امنیت، نیازی بنیادین و پایدار و تضمین‌کننده ثبات جامعه است که برآورده شدن سایر نیازهای جمعی منوط به وجود امنیت است. باوجوداین، رشد غیرنظام‌مند شهرهای جدید و فاصله زیاد میان فازها و مجتمع‌ها و ساخت‌وسازهای نیمه‌تمام منجر به کاهش احساس امنیت ساکنان شده است. بر همین اساس هدف پژوهش حاضر، سنجش تأثیر تغییرهای اقتصادی، اجتماعی و اقتصادی بر احساس امنیت ساکنان شهر جدید هشتگرد است.

پژوهش حاضر با استفاده از روش پژوهش همبستگی انجام شد. جامعه آماری پژوهش برابر (۴۲۱۴۷) نفر از ساکنان شهر جدید هشتگرد است. با استفاده از فرمول کوکران با قراردادن مقادیر حداکثر P و Q و با ضریب (۱/۵) برابر، (۵۶۷) نفر به روش نمونه‌گیری خوشه‌ای انتخاب و از آزمون همبستگی پیرسون، رگرسیون چندمتغیره و مدل تحلیل مسیر و نرم‌افزار «اس.پی.اس.اس»^۴ برای تجزیه و تحلیل داده‌ها استفاده شده است.

نتایج نشان داد رابطه معناداری میان متغیر احساس امنیت با شاخص‌های کالبدی و اجتماعی وجود دارد. بر اساس نتایج تحلیل مسیر، میزان تأثیر مستقیم، غیرمستقیم و اثر کل متغیر کالبدی بر احساس امنیت به ترتیب (۰/۳۹)، (۰/۱۲) و (۰/۴۱) است. این ضرایب برای متغیر نظارت اجتماعی، به ترتیب برابر با (۰/۳۰)، (۰/۱۲) و (۰/۴۲) و ضریب تأثیر مستقیم و غیرمستقیم متغیر اقتصادی نیز برابر با (۰/۲۵) و (۰/۵۳) برآورد شده است.

ازهم‌گسیختگی بافت کالبدی و تعداد زیاد زمین‌های بایر و ساخته نشده در مقیاس درشت‌دانه در شهر جدید هشتگرد دسترسی شهروندان را به خدمات و امکانات شهری با مشکل جدی مواجه ساخته است که این مسئله سبب ایجاد فضاهای ناامن و احساس امنیت پایین در محدوده مورد مطالعه شده است.

کلیدواژه‌ها: احساس امنیت، شاخص‌های کالبدی، شاخص‌های اجتماعی، شهر جدید هشتگرد.

۱- استادیار گروه علوم تربیتی دانشگاه فرهنگیان، تهران، ایران، (نویسنده مسئول)، rezaee165@gmail.com

۲- استادیار گروه جغرافیا، دانشگاه سیدجمال‌الدین اسدآبادی، اسدآبادی، ایران.

۳- دانش‌آموخته دکتری جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، تهران، ایران.

بیان مسئله

از دیدگاه مرکز اسکان بشر ملل متحد، مسئله امنیت یکی از مهم‌ترین مسائل تأثیرگذار بر آفرینش زندگی بهتر است و نقش بارزی بر کیفیت زندگی اجتماعات شهری دارد (حسین، زیمه و همکاران^۱، ۲۰۱۸، ص ۱۴۲). سلسله‌مراتبی از نیازها برای دستیابی به یک محیط پایدار وجود دارد که یکی از آنها، امنیت است. امنیت شامل حفاظت، ایمنی، نظم و قانون است. در انگلستان، ادراک مردم نسبت به معیارهای «مکان خوب برای زندگی»، مکان ایمن و عاری از جرم است (لدن، گاردنر و همکاران^۲، ۲۰۱۴، ص ۴۰۷). به سخن دیگر، امنیت به وجود آرامش، اطمینان، فقدان هراس، ترس نداشتن از جرم و تهدید اجتماعی در جامعه اطلاق می‌شود (سهراب‌زاده، عباسی و همکاران، ۱۳۹۶، ص ۱). مسائل ایمنی در شهرها نه تنها از نظر روان‌شناختی بر مردم تأثیر می‌گذارد، بلکه از نظر اقتصادی نیز تأثیر دارد. گزارش شده است که استرالیا سالانه مبلغ زیادی را برای مقابله با موضوع ضرر و زیان اموال، کلاهبرداری، هزینه‌های عاطفی و سایر موارد مرتبط با ایمنی و جرم هزینه می‌کند (روژان، یونس و همکاران^۳، ۲۰۱۵، ص ۹۶). جرم و «ترس از جرم» از مهم‌ترین عواملی است که بر توسعه اجتماعی در هر شهری از جهان تأثیر منفی دارد. عامل جنایی موضوع مهمی برای فرد و جامعه در تعیین مکانی است که مایل به کار، زندگی و فرستادن فرزندان خود به مدرسه به‌ویژه در یک شهر هستند. به باور هیمیلیا^۴ (۲۰۰۵)، محیطی که از خشونت، جرم و جنایت در امان باشد، باعث جذب عموم و انواع مختلف کاربران در زمان‌های مختلف و با اهداف متفاوت خواهد شد. به گفته کوزن^۵ (۲۰۰۲)، جرم و ترس از جرم از چالش‌های مهم در دستیابی به پایداری است؛ زیرا شهر ناپایدار با «تصاویر فقر، ناکارآمدی و فرسودگی کالبدی، افزایش سطح جرم و احساس ترس از جرم مشخص می‌شود». با کاهش جرم و ترس از جرم می‌توان کیفیت زندگی را بهبود بخشید که این امر یک عامل اساسی در ایجاد توسعه پایدارتر است (شمس‌الدین و حسین^۶، ۲۰۱۳، ص ۲۲۴).

1- Hussain, Noor, Zaimah, Ishak & Awang

2- Leden, Garder, Schirokoff, Monerde-i-Bort, Johansson & Basbas

3- Rozhan, Yunos, Mydin, Isa, Ariffina & Ismaila

4- Himilia

5- Cozen

6- Shamsuddin & Hussin

بنابراین، جرم و خشونت در جهان امروز، پدیده‌های در حال تکاملی هستند که با الگوهای شهرنشینی ارتباط تنگاتنگی دارند. شهرهای بزرگ در کشورهای در حال توسعه به‌خصوص فقیرترین و محروم‌ترین ساکنان آن‌ها به‌طور مستمر به‌وسیله جرم، بزهکاری و خشونت شهری متأثر می‌شوند (رحمان^۱، ۲۰۱۱). امروزه مطالعات جغرافیای شهری به مرزهای جدیدی گام نهاده است و افق‌های نوینی را در زمینه بررسی مسائل شهر تجربه می‌کند. توجه به تأثیر فضا و ساخت‌وسازهای شهر در رفتارهای فردی و اجتماعی، بررسی جغرافیایی جرم و جنایت و ناهنجاری‌های اجتماعی در شهرها، از این جمله است (زیاری، ابدالی و همکاران، ۱۳۹۷، ص ۱). نتایج تحقیقات گسترده بیانگر آن است که رضایت شهروندان از پلیس متأثر از ادراک و احساس آن‌ها در مورد جرم و بی‌نظمی در محله‌ها است. همین‌طور شهروندان در صورت سطوح بالای ترس از جرم در محله خود و احساس بالای بی‌نظمی محله‌ای (مانند سطل زباله، نقاشی‌های دیواری، اتومبیل‌های متروکه، موسیقی با صدای بلند و وجود افراد بی‌خانمان)، رضایت و اعتماد کمتری به پلیس دارند. باوجوداین، احساس و ادراک جرم همواره با میزان و سطوح واقعی جرم مطابقت ندارد؛ به‌عنوان مثال، بر اساس آمارهای اداره تحقیقات فدرال آمریکا، جرائم خشونت‌آمیز و جرائم مرتبط با اموال از دهه (۱۹۹۰) تا سال (۲۰۱۳) به‌طور مستمر در این کشور کاهش یافته است؛ اما داده‌های نظرسنجی ملی از سازمان گالوپ نشان می‌دهد که ترس از جرم در میان آمریکایی‌ها به‌طور پیوسته در همان دوره افزایش یافته است. درحالی‌که جرم واقعی کاهش یافته است، میزان ادراک و احساس ناامنی افزایش یافته است (جانسون^۲، ۲۰۱۵، ص ۱). در واقع، امنیت هم به‌صورت واقعی و هم به‌صورت احساس تجلی می‌یابد و معمولاً احساس امنیت مهم‌تر از وجود امنیت است؛ چراکه واکنش‌های فرد در جامعه به میزان احساس او از امنیت بستگی دارد (احمدی و فرهادی، ۱۳۹۶، ص ۵۰). در همین راستا، امروزه راهبرد شهرهای عاری از جرم و خشونت به یک بحث فراگیر تبدیل شده است. چنان‌چه مقوله احساس امنیت به‌مثابه یک آرمان و واقعیت به‌عنوان یکی از حقوق اساسی مردم مطرح است و در نهایت ره‌آورد مجموعه‌ای از تعاملات و نیز تعاون و سازگاری بین اجزای مختلف نظام اجتماعی است. از این‌رو، دولت‌ها و سیاست‌گذاران، زمان و هزینه زیادی را صرف تأمین آن می‌کنند

1- Rahman

2- Johnson

دوستی، مجتبابی و آهی، ۱۳۹۵، ص ۸۱). تحقیقات و مستندات بیانگر آن است که گرچه، امنیت واقعی در جامعه ایران ارتقاء یافته؛ اما احساس ناامنی در ایران بالا است (احمدی و فرهادی، ۱۳۹۶، ص ۵۰).

وجود ناامنی و جرم و جنایت در شهرهای جدید به نسبت شهرهای موجود به لحاظ برنامه‌ریزی همه‌جانبه این قبیل شهرها جای درنگ دارد. در شهرهای جدید یکی از عمده‌ترین مسائلی که باعث وقوع جرم و ناامنی می‌شود، عدم حصار مناسب در حاشیه شهر و عدم کنترل مناسب است (احسانی فر و همکاران، ۱۳۹۲؛ حمیدزاده خیای و منیرعباسی، ۱۳۹۴، ص ۱). شهرهای جدید ایران برای دستیابی به توسعه پایدار و امنیت پایدار (که این دو رابطه متقابل با هم دارند)، نیاز به سنجش و ارزیابی احساس و ادراک امنیت ساکنان دارند. یکی از مشکلات شهرهای جدید ایران، فقدان رویکرد امنیتی در ساخت و توسعه آن‌ها بوده است. به طوری که می‌توان از عوامل تهدیدکننده از قبیل ضعف زیرساخت‌های مناسب شهری (امنیت اقتصادی پایین)، نبود زمینه اشتغال (ضعف امنیت شغلی)، نبود فعالیت‌ها و عملکردهای مورد نیاز شهروندان و اختلاط گروه‌های جمعیتی با درآمدها و فرهنگ‌های متفاوت (ناامنی اجتماعی-فرهنگی)، عدم توجه به عوامل مخاطره‌آمیز طبیعی، عدم مکان‌یابی صحیح و نبود مدیریت صحیح نام برد (پیلهور و رضائی‌خوشان، ۱۳۹۵، ص ۱۷۵). در این میان، مجموعه‌ای از عوامل کالبدی، اجتماعی و اقتصادی در شهر جدید هشتگرد وجود دارد که احساس امنیت شهروندان را در آن کاهش داده است. این عوامل عبارت‌اند از: ۱) روابط همسایگی و ارتباطات اجتماعی در این شهر از انسجام، استحکام و پایداری کمتری برخوردار است؛ ۲) طراحی و ساخت فضاها در شهر جدید هشتگرد شرایط ویژه‌ای از جمله عدم انسجام بافت کالبدی و وجود اراضی باز، وجود کارگاه‌های ساختمانی، حاکم شدن انواع معماری و... دارد؛ ۳) دوری از شهر مادر و وجود وابستگی‌های اجتماعی، اقتصادی، خدماتی و ... شهر جدید از یک‌سو و کمبود امکانات حمل‌ونقل عمومی جهت رفت‌وآمد به این شهر؛ ۴) نارسایی تجهیزاتی و خدماتی به ویژه در فازهای جدید آن و ۵) کمبود و یا ضعف نظارت‌های رسمی و غیررسمی و برخورد با جرائم و ناهنجاری‌های اجتماعی. در واقع، توسعه شتابان و پراکنده شهر جدید هشتگرد، وجود فضاهای خالی زیاد، نیمه‌تمام ماندن پروژه‌ها، نبود امکانات رفاهی و خدماتی در محدوده‌های شهر نظیر آب، برق، گاز، تلفن،

مدرسه، مسجد، مراکز درمانی بهداشتی، حمل‌ونقل عمومی و فضاهای فرهنگی، خالی ماندن بسیاری از واحدهای مسکونی، تنوع قومیت‌ها، عدم احساس تعلق مکانی و در نهایت تمرکز مهاجران فقیر در جست‌وجوی معیشت موجب ایجاد فضاهای مستعد برای انواع ناهنجاری‌ها و جرائم در سطح شهر جدید هشتگرد شده است. بر همین مبنا، هدف پژوهش حاضر بررسی مؤلفه‌های تأثیرگذار بر احساس امنیت شهروندان در شهر جدید هشتگرد است؟

پیشینه پژوهش

نتایج پژوهش قرایی، رادجهانبانی و رشیدپور (۱۳۹۸) با عنوان «بررسی و سنجش حس امنیت در مناطق مختلف شهری (نمونه موردی: مناطق ۲ و ۱۱ تهران)»، نشان‌دهنده آن است که احساس امنیت در محله‌های پایین‌شهر، حاشیه ساختمان‌های نیمه‌کاره و کوچه‌های خلوت و تاریک، کم است. مردم حضور مؤثر پلیس و نیروی انتظامی، ارتقا سطح فرهنگی و وجود شرایط مناسب فضا را مهم‌ترین عامل در ایجاد حس امنیت می‌دانند. نتایج پژوهش ایمانی و رحمتی (۱۳۹۷) با عنوان «سنجش میزان احساس امنیت اجتماعی در مناطق روستایی دهستان برادوست شهرستان ارومیه» نشانگر آن است که روستانشینان دهستان برادوست از احساس امنیت نسبتاً مطلوبی برخوردار هستند ولی امنیت اقتصادی و اخلاقی آن‌ها در سطح بسیار پایینی قرار دارد. نتایج پژوهش رسولی شورستان (۱۳۹۷) با عنوان «بررسی و تحلیل نقش عوامل کالبدی و اجتماعی بر احساس امنیت در فضاهای شهری گرگان» نشانگر آن است که احساس امنیت در فضاهای شهری گرگان، پایین‌تر از سطح متوسط (۲/۸۹) ارزیابی شده و شاخص‌های کالبدی و اجتماعی رابطه معناداری با احساس امنیت داشته است. همچنین متغیرهای مستقل کالبدی تا (۳۸) درصد بر متغیر وابسته احساس امنیت تأثیرگذار بوده و بالاترین تأثیر را بر متغیر مستقل آلودگی محیط داشته است و متغیرهای مستقل اجتماعی تا (۴۶) درصد بر متغیر وابسته احساس امنیت تأثیرگذار بوده و بالاترین تأثیر مربوط به متغیر مستقل عملکرد پلیس بوده است. نتایج پژوهش سجاذزاده، ایزدی و حقی (۱۳۹۶) با نام «سنجش عوامل محیطی مؤثر بر احساس امنیت ساکنان سکونتگاه‌های غیررسمی شهر همدان»، نشان داده است که امنیت محیطی محله‌های

غیررسمی در قالب پنج عامل غریب‌گز بودن، نظم بافت، اجتماع‌پذیری، تسهیلات رفاهی و نگهداری و عملکرد خلاصه می‌شود. چنانکه امتیاز وضعیت محله‌های مورد مطالعه در مجموع پنج عامل به ترتیب برای محله منوچهری برابر با (۵/۴۰)، محله حصار با (۴/۷۲)، محله مزدقینه برابر با (۴/۷۱)، محله خضر برابر با (۴/۳۵) و محله دیزج برابر با (۴/۲۰) بوده است. نتایج پژوهش حاجی‌علیزاده، حیدری، رشیدی و حصاری (۱۳۹۶) با نام «تحلیل مکانیزم‌های سپتد مؤثر بر امنیت و کاهش بزه در بافت‌های فرسوده شهری (مورد مطالعه بافت فرسوده بخش مرکزی شهر زنجان)» نشانگر آن است که وضعیت امنیتی بافت فرسوده بخش مرکزی شهر به ترتیب از سازوکارهای شاخص مدیریت و نگهداری فضا، امنیت فیزیکی محیط، قلمروگرایی، تصویر فضا، نظارت طبیعی و خط دید تأثیر گرفته است.

نتایج پژوهش نعیمی و پورمحمدی (۱۳۹۶) با نام «تبیین رابطه اعتماد اجتماعی و احساس امنیت در شهر مرزی مریوان» نشان داد که احساس امنیت در شهر مرزی مریوان در وضعیت مطلوبی قرار ندارد که در این راستا پائین بودن اعتماد اجتماعی به‌خصوص اعتماد به کنشگران سیاسی و اعتماد تعمیم‌یافته نشان داد که رابطه معناداری با احساس امنیت دارد. بر اساس نتایج پژوهش ملکی، زادولی خواجه و زارعی (۱۳۹۵) با عنوان «ارزیابی امنیت محیطی-کالبدی در فضاهای دوگانه شهری کلان‌شهر اهواز»، در محله گلستان شهر اهواز، مهم‌ترین عامل بروز ناامنی از لحاظ متغیرهای کالبدی-محیطی به ترتیب عدم وجود روشنایی و مبلمان مناسب، کاشت نامناسب گیاهان و درختان پیاده‌رو و وجود فضاهایی که کاربری خاصی برای آن تعریف نشده و در محله حصیرآباد نیز مهم‌ترین عوامل مؤثر بر ناامنی به ترتیب وجود فضاهای مخروبه و راکد، وجود فضاهایی که کاربری خاصی برای آن تعریف نشده و وجود مسیرهای بن‌بست و غیرقابل چرخش هستند. نتایج پژوهش پیری و ملکی (۱۳۹۵) با نام «بررسی احساس امنیت ساکنان در بافت‌های فرسوده شهری (مورد مطالعه، محله عامری شهر اهواز)» بیانگر آن است که بین احساس امنیت و سه متغیر وضعیت فیزیکی و کالبدی محله، مشارکت و هماهنگی در برقراری امنیت و میزان حضور نیروی انتظامی، رابطه معناداری وجود دارد. نتایج پژوهش سلیمانی، آفتاب و پاکروان (۱۳۹۴) با عنوان «سنجش تأثیر کیفیت طراحی در امنیت فضای شهری در خیابان امام خمینی شهر ارومیه» بیانگر آن

است که مؤلفه‌های کالبدی بر احساس امنیت تأثیر مستقیم دارند. طراحی فضا در جهت افزایش دید و نظارت عمومی و افزایش روشنایی در خیابان‌ها، حضور مستمر و فعال نیروی انتظامی، سالم‌سازی محیط از طریق جمع‌آوری افراد ناسالم، کف‌سازی مطلوب برای ارتقاء امنیت در شهر ارومیه است. احسانی‌فرد، شعاعی و مالکی شجاع (۱۳۹۲) در پژوهشی با نام «ارزیابی میزان احساس امنیت شهروندان در شهر جدید اشتهارد» به سنجش احساس امنیت در این شهر پرداخته‌اند. نتایج بیانگر آن است که احساس امنیت ساکنان شهر جدید هشتگرد مناسب نیست؛ همچنین بین احساس امنیت و شاخص‌هایی همچون سرمایه اجتماعی، عملکرد رسانه‌ها، نقش نیروی انتظامی و پایگاه اجتماعی افراد، رابطه معناداری وجود دارد.

نتایج پژوهش منوری و طبیبیان (۱۳۸۵) با عنوان «تعیین عوامل زیست‌محیطی در مکان‌یابی شهرهای جدید در ایران»، نشان داد در روش «مک‌هاگ» پارامترهای محیط‌زیستی شهر جدید هشتگرد، به‌عنوان مناسب‌ترین گزینه‌ها در انتخاب اراضی موردنظر واقع شده است. مقایسه پارامترها با مدل اکولوژیکی توسعه شهری، روستایی و صنعتی و معیارهای پیشنهادی در این پژوهش مشخص می‌کند که عواملی مانند شیب، جهت جغرافیایی، سنگ مادر، عمق و ساختمان خاک و پوشش گیاهی در طبقه (۱) مک‌هاگ (طبقه مناسب) قرار می‌گیرند و دیگر عوامل، در طبقه (۲) مک‌هاگ (طبقه تقریباً مناسب) قرار داشته و هیچ‌یک از پارامترها در طبقه نامناسب قرار ندارند؛ بنابراین، مکان‌یابی شهر جدید هشتگرد از نقطه‌نظر پارامترهای محیط‌زیستی، مطابقت با استاندارد مک‌هاگ بوده و از موقعیت مناسبی برخوردار است. از طرفی با توجه به معیارها پیشنهادی در این پژوهش، برخی از پارامترها مانند لرزه‌خیزی و آلودگی هوا هرچند از موقعیت مناسبی برخوردار نیستند؛ ولی می‌توان در صورت اجرای آن، چنین مشکلاتی را کاهش داد.

نتایج پژوهش شیعه (۱۳۸۴) با عنوان «بحران بافت‌های مسکونی جدید در شهرهای بزرگ ایران»، نشان داد که افزایش تراکم جمعیتی و ساختمانی در کنار افزایش قیمت مسکن، به‌ویژه در شهرهای بزرگ، خانواده‌ها را به سکونت در مجتمع‌های آپارتمانی متراکم با زیربنای محدود و تأسیسات محله‌ای محدودتر سوق داده است. پژوهشگران ضمن بررسی محله‌های جدید مسکونی در شهرهای بزرگ ایران، تنها راه خروج از بحران

زیستی در واحدهای مسکونی را توجه به برنامه‌ریزی اجتماعی، برنامه‌های توسعه شهری و منطقه‌ای و تقویت مدیریت شهری می‌دانند.

ایلیازی، ملیچ و همکاران^۱ (۲۰۱۹) در پژوهشی با نام «ارزیابی ادراک افسران پلیس از کانون‌های جرم‌خیز: چه چیزی می‌تواند آگاهی مکانی افسران پلیس را بهبود دهد؟»، به ارزیابی احساس و ادراک نیروهای پلیس صربستان به کانون‌های جرم‌خیز پرداخته‌اند. حجم نمونه آن شامل (۵۴) نفر از نیروهای پلیس است. نتایج نشان‌دهنده آن است که آگاهی موقعیتی و مکانی پلیس در سطح مطلوبی نیست و انتشار ناکارآمد داده‌ها و اطلاعات مربوط، یکی از دلایل احتمالی این امر است. نتایج پژوهش سینگر، چوهی و همکاران^۲ (۲۰۱۹)، با عنوان «تحلیل چندملیتی قربانی‌شدن، ترس از جرم و اعتماد در نهادهای دادرسی کیفری»، بیانگر آن است که ترس از جرم به‌طور مستمر اثرات قربانی‌شدن روی اعتماد در نهادهای عدالت کیفری در کشورهایی نظیر ایالات متحده آمریکا، مکزیک، آرژانتین و برزیل را میانجی‌گری می‌کند. نتایج پژوهش جانسون^۳ (۲۰۱۵) با نام «کاهش ترس از جرم و افزایش حمایت شهروندان از پلیس» نشانگر آن است که ترس از جرم و جنایت بین آمریکایی‌ها از سال‌های (۱۹۹۴ تا ۱۹۹۸) به‌طور پیوسته کاهش یافته؛ اما دوباره از سال (۱۹۹۹) شروع به افزایش کرد و از آن زمان به بعد روند افزایشی داشته است؛ بنابراین، درحالی‌که جرم واقعی کاهش یافته؛ اما عدم احساس و ادراک امنیت بین آمریکایی‌ها افزایش پیدا کرده است. کاراکوس، ادموند و مک‌گارل^۴ (۲۰۱۰) با عنوان «ترس از جرم بین شهروندان ترکیه» به تبیین عوامل مؤثر بر احساس امنیت شهروندان ترکیه پرداخته‌اند. بر اساس یافته‌های پژوهش آن‌ها، بین احساس امنیت و متغیرهای سن، تحصیلات، مالکیت خانه، رضایت از همسایگان و اجرای قانون ارتباط مثبت و با متغیرهای جنسیت، درآمد، قربانی جرم بودن و سکونت در شهر، ارتباط منفی وجود دارد.

پژوهش‌های پیشین بیشتر به تأثیر عوامل منفرد بر احساس امنیت شهروندان پرداخته‌اند. در واقع این پژوهش‌ها یک دیدگاه کل‌نگر نداشته‌اند. درحالی‌که تحلیل

1- Ilijazi, Milic, Milidragovic & Popovic

2- Singer, Chouhy, Lehmann, Walzak, Gertz, Biglin

3- Johnson

4- Karakus, Edmund & McGarrell

احساس امنیت نیازمند یک دیدگاه یکپارچه و در نظر گرفتن متغیرهای گوناگون است. از این لحاظ نوعی خلأ در پیشینه پژوهش وجود دارد. در همین راستا، پژوهش حاضر با در نظر گرفتن مؤلفه‌های گوناگون از قبیل اقتصادی، اجتماعی، کالبدی و شهرسازی به تحلیل امنیت در شهرهای جدید پرداخته است.

مبانی نظری

نظریه‌های زیادی در خصوص مؤلفه‌های تأثیرگذار بر احساس امنیت بحث کرده‌اند. ریشه‌های نظریه نابسامانی اجتماعی به اوایل دهه (۱۹۹۰) برمی‌گردد. نابسامانی اجتماعی به ناتوانی اجتماع در تحقق ارزش‌های مشترک اعضای خود و حفظ کنترل‌های اجتماعی کارآمد، اطلاق می‌شود. همان‌طور که کورنهاوزر^۱ (۱۹۷۸) اظهار داشته است «در یک نگاه آنی، نابسامانی اجتماعی قابل مشاهده است؛ هنگامی که ساختار و فرهنگ اجتماع در کاربست و نمایش ارزش‌های ساکنان خود، ناتوان است» (کوبرین و وو^۲، ۲۰۱۶، ص ۱۲۳). چهار فرض مهم در این نظریه وجود دارد: (۱) بزهکاری، شکست کنترل‌های اجتماع‌مبنا و نهادی است؛ (۲) نابسامانی یک نهاد اجتماع‌مبنا است که به وسیله صنعتی شدن سریع فرآیند مهاجرت و شهرنشینی ایجاد می‌شود؛ (۳) رقابت و تسلط بر عملکرد نهادهای اجتماعی تأثیر می‌گذارد و جذابیت مکان‌های مسکونی و تجاری با اصول اکولوژیکی و طبیعی انطباق دارد و (۴) این نوع مناطق موجب توسعه سنت‌ها و ارزش‌های مجرمانه می‌شوند (شومیکر^۳، ۲۰۰۵، ص ۸۲). از دیدگاه کالن و آگنو^۴ (۲۰۰۶)، مؤلفه‌های نظریه نابسامانی اجتماعی مشتمل بر صنعتی شدن سریع، شهرنشینی و شکست نهادها است (کام^۵، ۲۰۱۴، ص ۳۳۲). نظریه انحراف مکانی توسط استارک مطرح شده و بر مکان و ویژگی‌های مکانی متمرکز می‌شود. به باور استارک^۶، پنج مؤلفه شهری بر جرم و انحراف تأثیر می‌گذارند: تراکم، فقر، اختلاط کاربری‌های اراضی، ناپایداری و فرسودگی. این پنج ویژگی مکان، چهار مشخصه منفرد را ایجاد کرده‌اند: بدبینی اخلاقی، افزایش فرصت‌ها برای جرم و جنایت و انحراف، افزایش انگیزه

1- Kornhauser

2- Kubrin & Wo

3- Shoemaker

4- Cullen & Agnew

5- Çam

6- Stark

و کاهش کنترل. نتیجه نهایی پنج ویژگی استارک در ترکیب با این چهار ویژگی به مکان‌های جذب‌کننده انحراف و افراد مستعد ارتکاب جرم منجر شده است (هل^۱، ۲۰۱۴، ص ۹).

بر اساس نظریه پنجره‌های شکسته شده، بی‌نظمی اجتماعی و فیزیکی محله‌ای باعث ترس ساکنان، احساس ناامنی و عقب‌نشینی آن‌ها از محله‌های خود می‌شود. این مسئله سازوکارهای کنترل اجتماعی غیررسمی را درهم می‌شکند و به ساکنان و غیرخودی‌ها نشان می‌دهد که محله «کنترل نشده و غیرقابل کنترل»^۲ است که این امر در نهایت به جرائم خشونت‌آمیز منجر می‌شود. نظریه پنجره‌های شکسته شده بر سیاست‌گذاری به‌خصوص در حوزه پلیس تأثیر گذاشته است. راهبردهای پلیس بر مبنای این رویکرد بر حذف مسائلی نظیر تکدی‌گری، مصرف مشروبات الکلی در میان عموم، وندالیسم، فحشاء، سرورصدا، جوانان یاغی و ولگرد، نقاشی‌های دیواری، ریختن پسماند و ساختمان‌های متروکه و مخروبه تمرکز پیدا می‌کنند. رویکرد این پلیس، «تحمل صفر»^۳ در برابر جرائم و بزه‌ها است، بر مبنای این تعهد است که بی‌نظمی غفلت‌شده به جرائم شدیدتر منجر می‌شود. به باور کلینگ (۱۹۸۷) «رفتار آشوبگرانه به‌طور قدرتمندی به کیفیت زندگی شهری شکل می‌دهد» و مور و تروجانویکز^۴ (۱۹۸۸) استدلال کرده‌اند که ترس «از دست رفتن رفاه شخصی را تولید می‌کند». افزون بر این، به اعتقاد ایکسیو، فیدلر و فلامینگ^۵ (۲۰۰۵) «ترس شهروندان پیشگوکننده مهم کیفیت ادراکی زندگی است و هر دو به‌نوبه خود به‌طور اساسی از بی‌نظمی و نابسامانی تأثیر می‌پذیرند» (آلیسون، مانک-ترنر و پین^۶، ۲۰۱۱، ص ۵۲۳). نظریه پیشگیری جرم از طریق طراحی محیطی بر مبنای این قضیه است که طراحی مناسب و کاربرد محیط کالبدی و پیرامون به واسطه حذف جرم و ترس از جرم و بزهکاری، کیفیت زندگی را بهبود می‌بخشد. صاحب‌نظران این نظریه، شامل دو گروه هستند. گروه اول، بیشتر بر راهبردهای طبیعی امنیت نظیر نظارت طبیعی، کنترل دسترسی، تقویت قلمروی نگهداری و حمایت از

1- Helle

2-Uncontrolled and uncontrollable

3- Zero tolerance

4- Moore and Trojanowicz

5- Xu, Fiedler, and Flaming

6- Allison, Monk-Turner & Payne

فعالیت، متمرکز می‌شود (ماتیجوسایتین و دامبرووناس^۱، ۲۰۱۵، ص ۱۲). نسل دوم توسط ساویل و کلیولند^۲ به‌عنوان بسط مؤلفه‌های نسل اول پیشگیری از جرم از طریق طراحی محیطی است. آن‌ها بر این باورند که پویایی‌های اجتماعی، اقتصادی و جمعیتی می‌تواند کارآمدی راهبردهای پیشگیری جرم از طریق طراحی محیطی را افزایش یا کاهش دهد (گیسون^۳، ۲۰۱۶، ص ۴۷). به باور ناصر و فیشر^۴ (۱۹۹۳)، نظریه پیشگیری جرم از طریق طراحی محیطی، تأثیر قوی‌تری بر ترس نسبت به جرم دارد؛ چراکه این نظریه شامل عناصر ثابتی است که ممکن است از طریق برنامه‌ریزی و طراحی اصلاح شوند. نتایج تحقیقات متعدد اثبات کرده است که محیط کالبدی می‌تواند فرصت‌هایی برای ارتکاب جرائم را ایجاد کند. آرایش و چیدمان کالبدی، گونه‌شناسی مسکن، منظر و ظاهر محله از معیارهای اصلی هستند که به کانون وقوع جرم تبدیل شده‌اند (عبدالله، رزاکب و همکاران^۵، ۲۰۱۲، ص ۵۹۲). بر مبنای نظریه پیشگیری از جرم از طریق طراحی محیطی، مؤلفه‌های کالبدی، اجتماعی و اقتصادی بر احساس امنیت ساکنان تأثیرگذار هستند (شکل شماره ۱).

شکل شماره (۱). مدل مفهومی پژوهش. منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۹.

- 1- Matijosaitiene & Dambriunas
- 2- Saville and Cleveland
- 3- Gibson
- 4- Nasar & Fisher
- 5- Abdullah, Razakb, Sallehb & Sakipa

روش‌شناسی

پژوهش حاضر از نوع همبستگی است. جامعه آماری پژوهش، ساکنین شهر جدید هشتگرد است که بر اساس سرشماری نفوس و مسکن مرکز آمار ایران در سال (۱۳۹۵)، دارای (۴۲۱۴۷) نفر جمعیت است. حجم نمونه از طریق فرمول کوکران (۳۷۸) نفر محاسبه شده است. حجم نمونه در عدد (۱/۵)^۱ ضرب و عدد (۵۶۷) به عنوان حجم نمونه نهایی برگزیده شد. شیوه نمونه‌گیری در این پژوهش روش نمونه‌گیری خوشه‌ای و ابزار گردآوری اطلاعات، پرسشنامه محقق ساخته بود که با توجه به اهداف در دو قسمت عمده تدوین شد؛ قسمت اول مشخصات دموگرافیک (جنسیت، سن، میزان تحصیلات، میزان درآمد ماهیانه، نوع مالکیت مسکن، نوع واحد مسکونی و مدت سکونت در منطقه) و قسمت دوم پرسشنامه، مربوط به احساس امنیت، فضاهای شهری، شاخص‌های اجتماعی و اقتصادی و رابطه آن‌ها با مقوله امنیت است. از آزمون همبستگی پیرسون، رگرسیون چندمتغیره و مدل تحلیل مسیر برای تجزیه و تحلیل استفاده شده است. از نرم‌افزار «اس.پی.اس.اس» برای تحلیل داده‌ها استفاده شده است. در سنجش پایایی پرسشنامه از آزمون آلفای کرونباخ استفاده شد. چنانچه ارقام مندرج در جدول شماره (۱) نشان می‌دهد این متغیر از پایایی لازم برخوردار است. نتایج برآورد معرف‌های متغیر ارتقاء امنیت در شهر جدید هشتگرد، بیانگر آن است که مقدار ضریب آلفا در سطح مطلوبی است ($\text{Alpha} = 0.744$). دامنه این آزمون میان (۰ تا ۱) در نوسان است. هر چه ضریب به عدد یک نزدیک‌تر باشد، گویه‌های مورد استفاده روایی بالاتری دارند؛ بنابراین گویه‌های این متغیر از پایایی لازم برخوردار است.

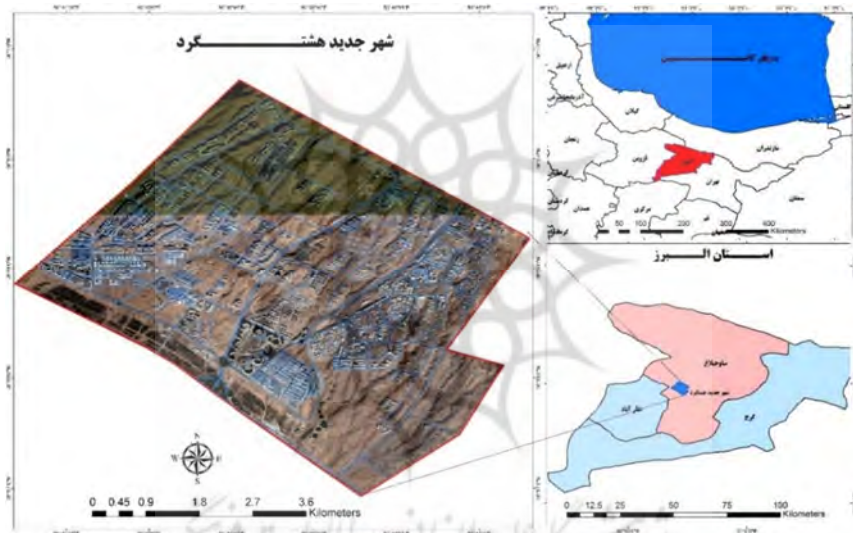
جدول شماره (۱). نتایج آزمون آلفای کرونباخ درباره ارتقاء امنیت در شهر جدید هشتگرد.

ضریب آلفا	۰/۷۴۴
تعداد گویه	۶۴

منبع: محاسبات نگارندگان، ۱۳۹۹.

محدوده پژوهش حاضر، شهر جدید هشتگرد واقع در استان البرز است (شکل شماره ۲). این شهر در مجاورت شهر هشتگرد قدیم و در بخش مرکزی شهرستان ساوجبلاغ قرار گرفته است. بنا بر پیش‌بینی‌ها، با اتمام پروژه‌های مسکن مهر جمعیت

این شهر به (۲۰۰) هزار نفر خواهد رسید. شهر جدید هشتگرد در دامنه جنوبی کوه‌های البرز و حاشیه شمال کویر مرکزی ایران واقع شده و از لحاظ آب‌وهوایی، بین اقلیم کوهستانی و آب‌وهوای نیم‌خشک و خشک داخلی قرار گرفته است. از نظر طبقه‌بندی کلی آب‌وهوای این منطقه از نوع مدیترانه‌ای است. شهر جدید هشتگرد از نظر جغرافیایی در غرب استان تهران در ارتفاع (۱۳۱۰ تا ۱۶۱۰) متر از سطح دریا و بین طول‌های جغرافیایی (۵۰) درجه و (۲۵) دقیقه و (۵۰) درجه و (۵۵) دقیقه و عرض‌های (۳۵) درجه و (۴۵) دقیقه و (۳۶) درجه و (۵) دقیقه قرار دارد. به‌طور کلی، دشت هشتگرد دارای زمستان‌های سرد و تابستان‌های گرم و خشک است؛ اما میزان گرما در همه نقاط دشت یکسان نبوده و از میزان آن در نواحی کوهستانی کاسته می‌شود.

شکل شماره (۲). موقعیت جغرافیایی شهر جدید هشتگرد. منبع: یافته‌های پژوهش حاضر، ۱۳۹۹.

یافته‌های پژوهش

مشخصات دموگرافیک

کل افراد مورد مطالعه در این پژوهش، (۵۶۷) نفر بود. در این میان (۳۰۴) نفر (۵۳/۶۰) درصد را مردان و (۲۶۳) نفر (۴۶/۴۰) درصد را زنان تشکیل دادند. (۴/۲) درصد پاسخگویان در گروه سنی (۱۰ تا ۲۰) سال، (۲۲) درصد در گروه (۲۰ تا ۳۰)

سال، (۵۷/۵۰) درصد در گروه (۳۰ تا ۴۰) سال، (۱۰/۱۰) درصد در گروه (۴۰ تا ۵۰) سال، (۱/۹۰) درصد در گروه (۵۰ تا ۶۰) سال و بیشتر قرار داشتند. (۷۰/۳۷) درصد مردان و (۲۹/۶۳) درصد زنان تحصیلات دیپلم و زیر دیپلم داشته‌اند. (۴۴/۶۷) درصد مردان و (۵۵/۳۳) درصد زنان تحصیلات فوق دیپلم داشتند، (۲۸/۲۳) درصد مردان و (۷۱/۷۷) درصد زنان لیسانس و (۵۲/۱۷) درصد مردان و (۴۷/۸۳) درصد زنان فوق لیسانس و بالاتر بودند. مالکیت مسکن در (۵۸/۲۰) درصد از پاسخگویان ملکی، (۳۳/۷۰) درصد استیجاری، (۴/۱۰) درصد سازمانی و (۴/۱۰) درصد سایر بود. (۸۸) درصد پاسخگویان واحدهای مسکونی آپارتمانی و بقیه ویلایی داشتند. بر اساس بررسی‌های به دست آمده از نتایج پژوهش در مورد قدمت واحد مسکونی (۷۳/۵۰) درصد واحدهای مسکونی نوساز، (۷/۹۰) درصد کلنگی، (۸/۳۰) درصد بازسازی شده و (۱۰/۲۰) درصد سایر بودند. بررسی‌های حاصل نشان می‌دهد که در میان پاسخگویان (۱۹/۶۰) درصد کمتر از دو سال، (۳۵/۶۰) درصد (۲-۴) سال، (۵/۸۰) درصد (۴-۵) سال، (۸/۱۰) درصد (۵-۶) سال و (۳۰/۹۰) درصد بالای (۶) سال در منطقه سکونت داشته‌اند. در جدول شماره (۲)، به ویژگی‌های مختلف آن‌ها از لحاظ جنسیت، سن، میزان تحصیلات، میزان درآمد ماهیانه، نوع مالکیت مسکن، نوع واحد مسکونی، قدمت واحد مسکونی و مدت سکونت اشاره شده است.

جدول شماره (۲). مشخصات دموگرافیک (جنسیت، سن، میزان تحصیلات، میزان درآمد ماهیانه، نوع مالکیت مسکن، نوع واحد مسکونی و مدت سکونت).

متغیر	تعداد	درصد	متغیر	تعداد	درصد
ملکی	۳۳۰	۵۸/۲۰	نوع مالکیت		
استیجاری	۱۹۱	۳۳/۷۰	مسکن		
سازمانی	۲۳	۴/۱۰	سایر	۲۳	۴/۱۰
مرد	۳۰۴	۵۳/۶۰	گروه سنی		
زن	۲۶۳	۴۶/۴۰	۱۰ تا ۲۰ سال	۲۴	۴/۲
گروه سنی			۲۰ تا ۳۰ سال	۱۲۵	۲۲
۳۰ تا ۴۰ سال	۳۲۶	۵۷/۵۰	مدت		
۴۰ تا ۵۰ سال	۵۷	۱۰/۱۰	۲-۴ سال	۲۰۲	۳۵/۶۰
۵۰ تا ۶۰ سال	۱۱	۱/۹۰	سکونت در		
۶۰ سال و بیشتر	۲۴	۴/۲۰	منطقه		
تحصیلات	۲۷۰	۴۷/۶۱	۴-۵ سال	۴۶	۸/۱۰
دیپلم و زیر دیپلم	۲۷۰	۴۷/۶۱	بالای ۶ سال	۱۷۵	۳۰/۹۰
دیپلم و زیر دیپلم	۲۷۰	۴۷/۶۱	نوساز	۴۱۷	۷۳/۵۰
دیپلم و زیر دیپلم	۲۷۰	۴۷/۶۱	قدمت واحد		

متغیر	تعداد	درصد	متغیر	تعداد	درصد
فوق دیپلم	۱۵۰	۲۶/۴۵	مسکونی	۴۵	۷/۹۰
لیسانس	۱۲۴	۲۱/۸۶	بازسازی شده	۴۷	۸/۳۰
فوق لیسانس و بالاتر	۲۳	۴/۱۰	سایر	۵۸	۱۰/۲۰
کمتر از هفت صد هزار تومان	۲۳	۴/۱۰	آپارتمانی	۴۹۹	۸۸
هفت صد تا یک میلیون تومان	۵۸	۱۰/۲۰	نوع واحد مسکونی		
یک میلیون تا یک میلیون و پانصد هزار تومان	۱۶۶	۲۹/۳۰	ویلايي	۶۸	۱۲
یک میلیون و پانصد تا دو میلیون و پانصد هزار تومان	۲۳۹	۴۲/۲۰			
بالاتر از دو میلیون و پانصد هزار تومان	۸۱	۱۴/۳۰			

منبع. یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۹.

مؤلفه‌های تأثیرگذار بر احساس امنیت شهروندان در شهر جدید هشتگرد

برای بررسی مطالعه تأثیر هم‌زمان متغیرهای مستقل بر روی متغیر وابسته از تحلیل رگرسیون چندمتغیره استفاده شده است. در این تحلیل از روش گام‌به‌گام^۱ کمک گرفته‌ایم. نتایج حاصل بیانگر آن است که از میان متغیرهای مستقل، متغیرهایی مانند تراکم جمعیت، الگوی فعالیت‌ها و کاربری‌ها، فرم فضا، نظارت اجتماعی، هویت شهروندان و اشتغال وارد معادله شده‌اند که نتایج آن به این صورت است: ضریب رگرسیون (b): نتایج به دست آمده نشان داد که ضریب رگرسیون متغیر تراکم جمعیت (۰/۸۳-)، الگوی فعالیت‌ها و کاربری‌ها (۰/۵۶)، فرم فضا (۰/۲۴-)، نظارت اجتماعی (۰/۲۵)، هویت شهروندان (۰/۲۲) و اشتغال (۰/۱۶-) بوده است. ضریب رگرسیون استاندارد شده (Beta): بر اساس یافته‌ها بتای متغیر تراکم جمعیت (۰/۳۲-)، الگوی فعالیت‌ها و کاربری‌ها (۰/۳۳)، فرم فضا (۰/۱۲-)، نظارت اجتماعی (۰/۱۲)، هویت شهروندان (۰/۱۰) و اشتغال (۰/۱۰-) است (جدول شماره ۳).

جدول شماره (۳). ضرایب آزمون تحلیل رگرسیون درباره ارتقاء امنیت در شهر جدید هشتگرد.

مدل	ضرایب غیراستاندارد		ضرایب استاندارد		تی	معناداری
	بی	خطای استاندارد	بتا	تی		
متغیرهای مستقل	۲۶/۶۵۲	۲/۶۸۹			۹/۹۱۰	۰/۰۰۰
تراکم جمعیت	-۰/۸۳۷	۰/۰۹۵	-۰/۳۲۷		-۸/۸۴۴	۰/۰۰۰
الگوی فعالیت‌ها و کاربری‌ها	۰/۵۶۶	۰/۰۷۲	۰/۳۳۹		۷/۹۰۹	۰/۰۰۰
فرم فضا	-۰/۲۴۱	۰/۰۸۵	-۱/۲۵		-۲/۸۴۳	۰/۰۰۵
نظارت اجتماعی	۰/۲۵۸	۰/۰۸۳	۰/۱۲۸		۳/۱۱۹	۰/۰۰۲
هویت شهروندان	۰/۲۲۶	۰/۰۷۹	۰/۱۰۶		۲/۸۵۰	۰/۰۰۵
اشتغال	-۱/۶۴	۰/۰۷۰	-۰/۱۰۰		-۲/۳۵۲	۰/۱۹

متغیر وابسته احساس امنیت:

منبع. یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۹.

ضریب تعیین (R^2) برابر با (۰/۲۹) است. در واقع، متغیرهای وارد شده به معادله، (۲۹) درصد از واریانس تغییرات مربوط به متغیر وابسته را تبیین می‌کند. مقدار ضریب تعیین تعدیل یافته^۱ که مربع همبستگی تعدیل شده را نشان می‌دهد، برابر با (۰/۲۸) بوده است (جدول شماره ۵).

جدول شماره (۴). نتایج آزمون تحلیل رگرسیون درباره ارتقاء امنیت در شهر جدید هشتگرد.

ضریب همبستگی چندگانه	۰/۵۴
ضریب تعیین	۰/۲۹
ضریب تعیین تعدیل یافته	۰/۲۸
تحلیل واریانس یک طرفه	۳۸/۵۶
سطح معناداری	۰/۰۰۱

منبع. یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۹.

متغیرهای وارد شده به معادله رگرسیونی از طریق روش گام به گام عبارت‌اند از: تراکم جمعیت، الگوی فعالیت‌ها و کاربری‌ها، فرم فضا، نظارت اجتماعی، هویت شهروندان و اشتغال. متغیرهای بیرون مانده از معادله رگرسیونی عبارت‌اند از: نورپردازی، معابر، کیفیت محله‌های مسکونی و مسکن. با توجه به نتایج، می‌توان معادله رگرسیونی

استاندارد را چنین بیان کرد:

(-۰/۱۰) اشتغال + (۰/۱۰) هویت شهروندان + (۰/۱۲) نظارت اجتماعی + (-۰/۱۲) فرم فضا + (۰/۳۳) الگوی فعالیت‌ها و کاربری‌ها + (-۰/۳۲) تراکم جمعیت = احساس امنیت.

در اینجا ملاحظه می‌شود که تراکم جمعیت، فرم فضا و اشتغال تأثیرات منفی و الگوی فعالیت‌ها و کاربری‌ها، نظارت اجتماعی و هویت شهروندان، تأثیرات مثبتی بر احساس امنیت داشته‌اند.

میزان تأثیر مستقیم، غیرمستقیم و جمع کل تأثیر مؤلفه‌های تأثیرگذار بر احساس امنیت شهروندان در شهر جدید هشتگرد

تحلیل مسیر، شیوه‌ای برای مطالعه تأثیر مستقیم و غیرمستقیم متغیرهای مستقل بر متغیر وابسته به صورت مکانیسمی علی است. تمام ضرایب متغیرها در نمودار مسیر «ارتقاء امنیت در شهر جدید هشتگرد» مشخص شده است. بر این اساس در جدول شماره (۵)، همه مسیرهای منتهی به متغیر وابسته شناسایی و محاسبه شده تا اثر کل متغیرهای مستقل به دست آید. یافته‌های حاصل نشان‌دهنده آن است که میزان تأثیر مستقیم متغیر کالبدی بر احساس امنیت (۲۹) درصد، جمع تأثیر غیرمستقیم آن برابر (۱۲) درصد و در نهایت اثر کل (۴۱) درصد است. در مورد متغیر نظارت اجتماعی، ضریب تأثیر مستقیم حاصل برابر با (۳۰) درصد، ضریب تأثیر غیرمستقیم برابر با (۱۲) درصد و جمع تأثیر آن برابر با (۴۲) درصد به دست آمد. همچنین ضریب تأثیر مستقیم متغیر اقتصادی برابر با (-۲۵) درصد و ضریب تأثیر غیرمستقیم برابر با (-۵۳) درصد بوده است. در مجموع، در این مدل مقدار R^2 برابر با (۱۶) درصد است. بدین معنی که (۱۶) درصد از مجموع تغییرات احساس امنیت به وسیله عوامل یادشده تبیین شده است.

جدول شماره (۵). جمع اثرات متغیرهای مؤثر بر احساس امنیت در شهر جدید هشتگرد.

متغیرها	متغیرهای مستقل	متغیر وابسته تأثیر
		پی = ۰/۲۹ تأثیر مستقیم
	-۰/۲۲	پی =
		ارتکاب به جرم کالبدی
کالبدی	احساس امنیت	پی = (-۰/۵۹)
		ارتکاب به جرم
		۰/۱۲ = (-۰/۵۹) × (-۰/۲۲)
		تأثیر غیرمستقیم = ۰/۱۲
		اثر کل: ۰/۴۱
		پی = ۰/۳۰ تأثیر مستقیم
	نظارت اجتماعی	پی = ۰/۲۱ - ارتکاب به جرم
نظارت اجتماعی	ارتکاب به جرم	پی = (-۰/۵۹) احساس امنیت
		۰/۱۲ = (-۰/۵۹) × (-۰/۲۱)
		تأثیر غیرمستقیم = ۰/۱۲
		اثر کل = ۰/۴۲
		پی = ۰/۲۵ - تأثیر مستقیم
	اقتصادی	پی = ۰/۴۸ ارتکاب به جرم
اقتصادی	ارتکاب به جرم	پی = (-۰/۵۹) احساس امنیت
		۰/۲۸ = (-۰/۵۹) × (۰/۴۸)
		تأثیر غیرمستقیم = ۰/۲۸
		اثر کل = ۰/۵۳ -

منبع. یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۹.

همچنین مطالعات میدانی شهر جدید هشتگرد حاکی از آن است که فضاهای بی‌دفاع شهری در فازهای مختلف آن به‌خصوص فازهای ۳، ۴ و ۷ وجود دارد. همان‌طوری که در شکل شماره (۳) مشاهده می‌شود، عمده‌ترین عوامل عینی تأثیرگذار بر کاهش احساس امنیت در شهر جدید هشتگرد عبارت‌اند از: استفاده از تجهیزات امنیتی در بسیاری از ساختمان‌ها (نرده، دزدگیر و غیره) به‌عنوان نمود فیزیکی عدم احساس امنیت ساکنان؛ بالا بودن تعداد واحدهای مسکونی خالی به‌خصوص در مجتمع‌ها؛ وجود زمین بایر در اطراف واحدهای مسکونی؛ وجود کارگاه‌های ساختمانی نیمه‌تمام؛ احساس تحت نظارت نبودن معابر به علت خلوتی بیش‌ازحد؛ عدم توجه به

کاربرد مناسب پنجره در معماری ساختمان‌های مجاور و در نتیجه عدم امکان نظارت اجتماعی؛ و عدم احساس امنیت خانوارها در پارک‌های شهری و نورپردازی نامناسب.

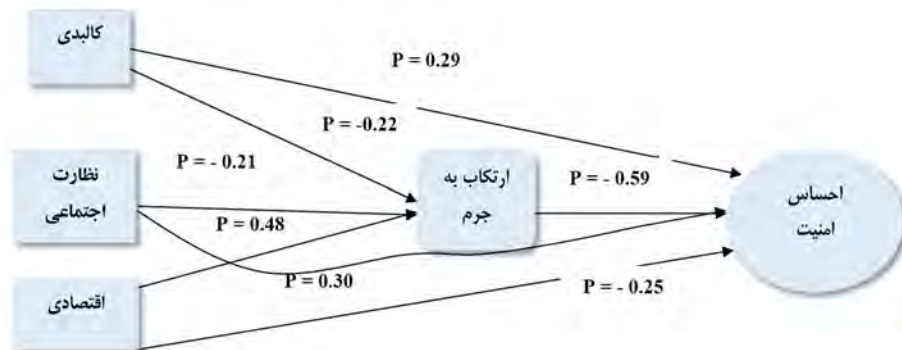

شکل شماره (۳). مؤلفه‌های تأثیرگذار بر کاهش احساس امنیت در فازهای شهر جدید هشتگرد. منبع. ترسیم نگارندگان بر اساس بازدید میدانی، ۱۳۹۹.

نتیجه‌گیری

در پاسخ به هدف اصلی، پژوهش به تحلیل مؤلفه‌های تأثیرگذار بر احساس و ادراک امنیت ساکنان شهر جدید هشتگرد پرداخته شد. نتایج نشان‌دهنده آن است که رابطه مثبت قوی بین مؤلفه‌های کالبدی و اجتماعی با احساس امنیت ساکنان در شهر جدید هشتگرد وجود دارد. در واقع، همان‌طور که نتایج مدل تحلیل مسیر نشان می‌دهد مؤلفه‌های اجتماعی و کالبدی به ترتیب بیشترین تأثیر را در ارتقاء احساس امنیت ساکنان شهر جدید هشتگرد دارند. چنانچه مجموع میزان تأثیر مستقیم و غیرمستقیم متغیر کالبدی بر احساس امنیت در شهر جدید هشتگرد، (۴۱) درصد است. همین‌طور مجموع میزان تأثیر مستقیم و غیرمستقیم متغیر نظارت اجتماعی برابر با (۴۲) درصد است (شکل شماره ۴). نتایج پژوهش حاضر با یافته‌های پژوهش‌هایی نظیر لطفی و همکاران (۱۳۹۴) و عظیمی و همکاران (۱۳۹۶) منطبق است. بر اساس نتایج پژوهش

لطفی و همکاران (۱۳۹۴) رابطه مستقیم و معناداری میان مؤلفه‌های محیطی و امنیت اجتماعی وجود دارد؛ چنانچه عوامل محیطی (۰/۲۹) و پس‌از آن نورپردازی (۰/۲۸۳) بیشترین تأثیر را در ارتقاء احساس امنیت اجتماعی فضاهای عمومی شهر بابلسر دارند. بر مبنای یافته‌های پژوهش عظیمی و همکاران (۱۳۹۶)، متغیرهای، امن‌بودن محله برای کودکان، کیفیت معابر، میزان روشنایی و وجود ساختمان‌های فرسوده و متروکه مهم‌ترین عوامل پیش‌بینی‌کننده میزان احساس امنیت شهروندان شهر رشت محسوب می‌شوند. همین‌طور یافته‌های پژوهش حاضر با نتایج پژوهش رسولی شورستان (۱۳۹۷) و قرایی و همکاران (۱۳۹۸) مطابقت دارد. چنانچه نتایج پژوهش مذکور بیانگر آن است که با وجود امنیت، احساس امنیت در شهر گرگان از دید ساکنان، پایین‌تر از سطح متوسط (۲/۸۹) ارزیابی شده است و بنا بر نتایج حاصله شاخص‌های کالبدی و اجتماعی رابطه معناداری با احساس امنیت داشته است. بر مبنای نتایج پژوهش قرایی و همکاران (۱۳۹۸)، بین مؤلفه‌های کالبدی و اجتماعی با احساس امنیت در مناطق (۲) و (۱۱) شهر تهران رابطه مستقیمی برقرار است. خاطرنشان می‌شود نوعی همپوشانی بین تأثیرات مؤلفه‌های کالبدی و اجتماعی در رابطه با احساس امنیت ساکنان در شهر جدید هشتگرد وجود دارد. به این معنا که طراحی استاندارد و منطقی فضاهای کالبدی می‌تواند زمینه را برای افزایش نظارت رسمی و غیررسمی ساکنان در این شهر فراهم سازد. از جمله مسائل کالبدی شهر جدید هشتگرد، تعداد زیاد زمین‌های بایر و ساخته نشده در مقیاس درشت‌دانه است. این موضوع موجب ازهم‌گسیختگی بافت شهری، عدم انسجام کالبدی و ایجاد فضاهای پرت، بی‌دفاع و ناامن می‌شود. همچنین تعداد زیادی زمین‌های ریزدانه در درون بافت‌های ساخته‌شده وجود دارد که این مسئله نیز سبب ایجاد فضاهای ناامن شده است. افزون بر این، ازهم‌گسیختگی بافت کالبدی شهروندان را در دسترسی به خدمات و استفاده از امکانات شهر جدید با مشکل مواجه ساخته است.

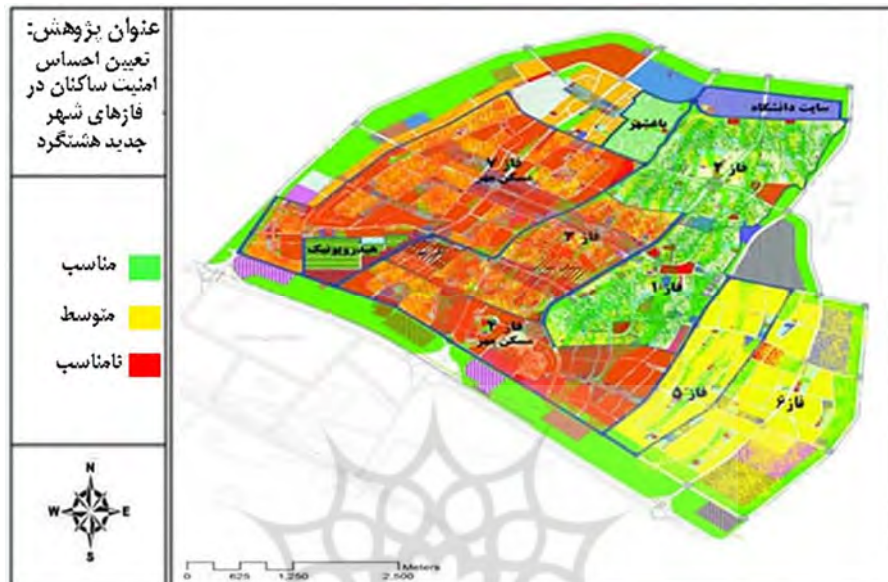
شکل شماره (۴). مدل تحلیل مسیر درباره ارتقاء امنیت در شهر جدید هشتگرد. منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۹.

افزون بر این، نتایج حاصل از پیمایش محلی بیانگر آن است که ساکنان در فازهای (۱ و ۲) از احساس امنیت مناسبی برخوردار هستند؛ در حالی که وضعیت احساس امنیت ساکنان در فازهای (۳، ۴ و ۷)، مناسب نیست. به علت جانمایی مجتمع‌های مسکن مهر در فازهای (۳ و ۴ و ۷) و فاصله میان آن‌ها با فازهای (۱ و ۲)، به نوعی، یک تضاد ساختاری و طبقاتی میان ساکنان فازهای دیگر با ساکنان مسکن مهر ایجاد شده است. به گونه‌ای که امکانات و خدمات رفاهی تا حدی در هسته‌های اولیه شهر (فازهای ۱ و ۲) وجود دارد؛ اما پهنه‌های مربوط به اقشار کم‌درآمد (فازهای ۳، ۴ و ۷) فاقد خدمات اولیه زیست و معیشت هستند. پراکنده‌سازی، ساخت‌وسازهای نیمه‌تمام، فقدان امکانات امنیتی موردنیاز مانند کلانتری، ورود اقشار آسیب‌خیز و آسیب‌زا در کنار یکدیگر و کمبود امکانات رفاهی و تفریحی از جمله مواردی است که تأثیر مستقیمی بر امنیت شهر جدید هشتگرد گذاشته و خواهد گذاشت. شرایط موجود از یک سو ناامنی‌هایی را به همراه دارد؛ چراکه شرایط مساعد زندگی برای یک خانواده را کم‌رنگ کرده و بستری برای اعمال بزهکارانه و مجرمانه را فراهم می‌کند. از سوی دیگر موجب افزایش احساس ناامنی در میان ساکنان شده است. در مجموع، بر اساس مطالعات میدانی، مهم‌ترین عوامل تأثیرگذار بر کاهش احساس امنیت در فازهای (۳، ۴ و ۷) شهر جدید هشتگرد عبارت‌اند از:

۱. روابط همسایگی و ارتباطات جمعی در فازهای جدید این شهر، به‌طور جدی شکل نگرفته است. در بسیاری از موارد، میزانی آشنایی با همسایگان در حدی نبوده

- که موجب بازشناسی افراد غریبه شده و همچنین همسایگان کمتر به اتفاقاتی که در محله آن‌ها روی می‌دهد، اهمیت قائل شده‌اند؛ بنابراین احتمال اینکه ساکنان در مواقع نیاز به کمک یکدیگر بشتابند، کم ارزیابی شده است.
۲. نظارت‌های رسمی و غیررسمی برای مقابله با جرائم و ناهنجاری‌های اجتماعی، ضعیف است. از دیدگاه ساکنان، نظارت‌پذیری محیط پس از تاریکی هوا به علت نبود فعالیت‌های شهری و مراکز خرید کاهش می‌یابد. همین‌طور دسترسی به خدمات انتظامی در مواقع ضروری از وضعیت مطلوبی برخوردار نیست.
۳. یکی از شاخص‌های احساس امنیت خانوارهای هر جامعه با میزان احساس امنیتی که خانواده نسبت به حضور فرزندانشان در سطح معابر یا مراکز خرید محله، رفت‌وآمد به زمین‌بازی یا مدرسه است که از دیدگاه ساکنان فازهای تازه‌ساخت شهر جدید هشتگرد، از وضعیت مناسبی برخوردار نیست و به آن‌ها اجازه تنها بیرون رفتن از خانه برای خرید یا بازی را نمی‌دهند. همچنین، بررسی‌های میدانی حاکی از عدم احساس امنیت درصد زیادی از خانوارها برای حضور زنان و دخترانشان در سطح معابر به‌خصوص پس از تاریکی هوا است.
۴. نارسایی‌های تجهیزاتی و خدماتی-رفاهی در فازهای جدید: بعد مسافت یکی از شاخص‌هایی است که در صورت کوتاه بودن مسافت خانه تا محل تأمین مایحتاج و یا محل عرضه خدمات آموزشی و درمانی، به خانوارها احساس امنیت بیشتری می‌دهد، باوجوداین، فاصله خانه تا کاربری‌های کلیدی در شهر جدید هشتگرد زیاد است. افزون بر این، دسترسی به خدمات حمل‌ونقل عمومی در فضای شهر مناسب نیست و ساکنان به علت کمبود وسایط نقلیه عمومی، به‌ویژه پس از تاریکی هوا با مشکلات زیادی در این رابطه مواجه می‌شوند؛ بنابراین، این مسائل نمی‌تواند احساس امنیت مطلوبی را برای ساکنان به همراه آورد.
۵. خالی ماندن بیش از حد واحدهای مسکونی در برخی مجتمع‌ها، وجود زمین‌های بایر و ساخته نشده، وجود کارگاه‌های ساختمانی نیمه‌تمام موجب نگرانی و کاهش احساس امنیت درصد زیادی از خانوارها شده است. چراکه هر یک از این

مکان‌ها به علت عدم امکان نظارت اجتماعی مطلوب، می‌توانند مستعد خطر و جرم‌خیزی شوند.

شکل شماره (۵). طبقه‌بندی فازهای احساس امنیت در شهر جدید هشتگرد. منبع. یافته‌های پژوهش بر اساس پیمایش محلی از ساکنان، ۱۳۹۹.

پیشنهادها

- ۱- تأسیس کلانتری ویژه در پهنه‌های مسکن مهرشهر جدید هشتگرد به‌خصوص فازهای (۴ و ۷)؛
- ۲- گشت‌زنی مکرر پلیس در فضاهای مستعد جرم مانند پروژه‌های نیمه‌تمام، حاشیه‌های ناامن محله‌ها، فضاهای و زمین‌های خالی؛
- ۳- راه‌اندازی نهادهای فرهنگی مانند پایگاه بسیج و سرای محله‌ها در پهنه‌های خالی شهر جدید هشتگرد؛
- ۴- نصب دوربین‌های مداربسته در نقاط کور و مکان‌های مخفی و پایش مستمر آن‌ها توسط نیروی انتظامی؛
- ۵- تعمیر و نگهداری تجهیزات شهری مانند تابلوها و علائم ارتباطی، حفاظ‌دارکردن

چراغ‌های معابر و ارائه تصویری پاکیزه، منظم و نظام‌مند از محیط شهر جدید هشتگرد؛

- ۶- مکان‌یابی کیوسک‌های تلفن، روزنامه‌فروشی یا دکه‌های سیار در پهنه‌های خالی؛
- ۷- جلوگیری از ریختن زباله و دیوارنویسی‌های مستهجن، جلوگیری از ایجاد محوطه‌های عمومی کثیف و پر از آشغال و تمیز نگهداشتن محله‌ها؛
- ۸- تقویت طراحانه فضاهای شهری، گردهم آورنده، گره‌ها و پاتوق‌های اجتماعی در فازهای مسکونی به‌خصوص (۴ و ۷)؛
- ۹- ایجاد مراکز فرهنگی مانند سرای محله و جذب زنان خانه‌دار، افراد بازنشسته و جوانان در قالب برنامه‌های فرهنگی و اجتماعی؛
- ۱۰- طراحی نمای اصلی خانه‌ها رو به خیابان و عرصه‌های عمومی برای افزایش نظارت رسمی و غیررسمی ساکنان.

منابع

- احسانی‌فرد، علی‌اصغر؛ شعاعی، حمیدرضا؛ مالکی شجاع، کیانا (۱۳۹۲). ارزیابی میزان احساس امنیت شهروندان در شهرهای جدید، مورد پژوهی: شهر جدید اشتهارد. دو فصلنامه مدیریت شهری، دوره (۳۱)، شماره (۱۱)، ص (۳۱۷-۳۳۴)، بازیابی از:
<http://ijurm.imo.org.ir/article-1-59-fa.pdf>.
- احمدی، سیروس؛ فرهادی، الهام (۱۳۹۶). تأثیر عزت‌نفس بر احساس امنیت در بین زنان در شهر یاسوج. پژوهشنامه نظم و امنیت انتظامی، دوره (۱۰)، شماره (۳۷)، ص (۴۹-۶۶)، بازیابی از:
http://osra.jrl.police.ir/article_9892.html.
- ایمانی، بهرام؛ رحمتی، منصور (۱۳۹۷). سنجش میزان احساس امنیت اجتماعی در مناطق روستایی، مورد مطالعه: روستاهای دهستان برادوست شهرستان ارومیه. پژوهشنامه نظم و امنیت انتظامی، دوره (۱۱)، شماره (۴۳)، ص (۵۷-۸۴)، بازیابی از:
http://osra.jrl.police.ir/article_20305.html.
- پیری، فاطمه؛ ملکی، سعید (۱۳۹۵). بررسی احساس امنیت ساکنان در بافت‌های فرسوده شهری، مورد مطالعه: محله عامری شهر اهواز. فصلنامه پژوهش‌های دانش انتظامی، دوره (۱۸)، شماره (۷۲)، ص (۱۴۱-۲۳۱)، بازیابی از:
http://pok.jrl.police.ir/article_11424.html.
- پیله‌ور، علی‌اصغر؛ رضائی‌خوشان، رضا (۱۳۹۵). تحلیل امنیت و ناپایداری در شهرهای جدید با استفاده از GIS و AHP، مورد مطالعه: شهر جدید پردیس. مجله پژوهش‌های جغرافیای سیاسی، دوره (۱)، شماره (۲)، ص (۱۷۳-۲۰۲)، بازیابی از:
<https://pg.um.ac.ir/article/view/57035>.
- حاجی‌علیزاده، جواد؛ حیدری، تقی؛ رشیدی، اصغر؛ حصاری، ابراهیم (۱۳۹۶). تحلیل مکانیزم‌های سپتد مؤثر بر امنیت و کاهش بزه در بافت‌های فرسوده شهری، مطالعه موردی: بافت فرسوده بخش مرکزی شهر زنجان. پژوهش‌های راهبردی امنیت و نظم اجتماعی، دوره (۶)، شماره (۱۸)، ص (۵۱-۷۲)، بازیابی از:
https://soss.ui.ac.ir/article_22234.html.
- حمیدزاده خیای، سهیلا؛ منیرعباسی، بابک (۱۳۹۴). بررسی ناامنی در شهرهای جدید، نمونه موردی: شهر جدید اندیشه فاز (۱). همایش ملی نگاهی نو به شهرسازی، امنیت و پیشگیری از وقوع جرم در فضاهای شهری، شهرداری کلان‌شهر تبریز، دادگستری کل استان آذربایجان شرقی، تبریز، بازیابی از:
<https://civilica.com/doc/523730/>.

- دوستی، ایرج؛ مجتبیایی، کاظم؛ آهی، پرویز (۱۳۹۵). آگاهی از حقوق شهروندی بر احساس امنیت اجتماعی در شهر تهران. پژوهشنامه نظم و امنیت انتظامی، دوره (۹)، شماره (۳۵)، ص (۷۹-۱۰۰)، بازیابی از:
- http://osra.jrl.police.ir/article_9877.html.
- رسولی شورستان، جلیل (۱۳۹۷). بررسی و تحلیل نقش عوامل کالبدی و اجتماعی بر احساس امنیت در فضاهای شهری گرگان. فصلنامه علمی دانش انتظامی گلستان، دوره (۹)، شماره (۳۵)، ص (۳۳-۵۶)، بازیابی از:
- http://journals.police.ir/article_20224.html.
- زیاری، کرامت‌اله؛ ابدالی، یعقوب؛ امینی، میلاد؛ علی‌پوری، احسان (۱۳۹۷). تحلیل فضایی جرائم سرقت و متغیرهای اجتماعی-اقتصادی، مورد مطالعه: محلات منطقه ۱۱ شهر تهران. پژوهشنامه نظم و امنیت انتظامی، دوره (۱۱)، شماره (۴۲)، ص (۱-۳۰)، بازیابی از:
- http://osra.jrl.police.ir/article_18730.html.
- سجادزاده، حسن؛ ایزدی، محمدسعید؛ حقی، محمدرضا (۱۳۹۶). سنجش عوامل محیطی مؤثر بر احساس امنیت ساکنان سکونتگاه‌های غیررسمی شهر همدان. فصلنامه جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دوره (۵)، شماره (۴)، ص (۷۰۵-۷۲۰)، بازیابی از:
- https://jurbangeo.ut.ac.ir/article_67320.html.
- سلیمانی، علیرضا؛ آفتاب، احمد؛ پاکروان، افسانه (۱۳۹۴). سنجش تأثیر کیفیت طراحی در امنیت فضای شهری، نمونه موردی: خیابان امام خمینی شهر ارومیه. فصلنامه جغرافیایی سرزمین، دوره (۱۲)، شماره (۴۷)، ص (۳۳-۴۸)، بازیابی از:
- http://journals.srbiau.ac.ir/article_9634.html.
- سهراب‌زاده، مهران؛ عباسی، الهام؛ سعادت، موسی؛ صمدزاده، حسن (۱۳۹۶). تبیین جامعه‌شناختی رابطه بین سرمایه اجتماعی و احساس امنیت اجتماعی در بین زنان شهر تبریز. پژوهشنامه نظم و امنیت انتظامی، دوره (۱۰)، شماره (۳۸)، ص (۱-۲۶)، بازیابی از:
- http://osra.jrl.police.ir/article_9897.html.
- شیعه، اسماعیل (۱۳۸۴). بحران بافت‌های مسکونی جدید در شهرهای بزرگ ایران. نشریه رفاه اجتماعی، دوره (۴)، شماره (۱۶)، بازیابی از:
- <https://www.sid.ir/fa/journal/ViewPaper.aspx?ID=29816>.
- عظیمی، نورالدین؛ کرمی، نجمه؛ عطابخش، فاطمه (۱۳۹۴). بررسی نقش عوامل اجتماعی و کالبدی بر احساس امنیت شهروندان در شهر رشت. فصلنامه معماری و شهرسازی آرمان‌شهر، دوره (۱۰)، شماره (۱۹)، ص (۱۳۱-۱۴۲)، بازیابی از:

http://www.armanshahrjournal.com/article_50474.html.

– قزایی، فریبا؛ رادجهانبانی، نفیسه؛ رشیدپور، نازیلا (۱۳۹۸). بررسی و سنجش حس امنیت در مناطق مختلف شهری، نمونه موردی مناطق ۲ و ۱۱ تهران. نشریه معماری و شهرسازی آرمان‌شهر، دوره (۳)، شماره (۴)، ص (۱۷-۳۲)، بازیابی از:

<https://www.sid.ir/fa/journal/ViewPaper.aspx?id=154893>.

– لطفی، صدیقه؛ بردی آنامرانزاد، رحیم؛ واحدی، حیدر (۱۳۹۴). ارزیابی مؤلفه‌های کالبدی فضاهای عمومی و تأثیر آن در احساس امنیت اجتماعی شهروندان بابلسر. پژوهش‌های راهبردی مسائل اجتماعی ایران، دوره (۴)، شماره (۱)، ص (۱۳۱-۱۵۲)، بازیابی از:

<http://ensani.ir/fa/article/344176/>.

– ملکی، سعید؛ زادولی خواجه، شاهرخ؛ زارعی، جواد (۱۳۹۵). ارزیابی امنیت محیطی-کالبدی در فضاهای دوگانه شهری، مورد مطالعه: کلان‌شهر اهواز، پژوهشنامه نظم و امنیت انتظامی، دوره (۹)، شماره (۳۶)، ص (۱-۲۲)، بازیابی از:

http://osra.jrl.police.ir/article_9883.html.

– منوری و طبیبیان (۱۳۸۵). تعیین عوامل زیست‌محیطی در مکان‌یابی شهرهای جدید در ایران. نشریه علوم و تکنولوژی محیط‌زیست. دوره (۸)، شماره (۳۰)، بازیابی از:

<https://www.sid.ir/fa/journal/ViewPaper.aspx?ID=63283>

– نعیمی، کیومرث؛ پورمحمدی، محمدرضا (۱۳۹۶). تبیین رابطه اعتماد اجتماعی و احساس امنیت در شهر مرزی مریوان. پژوهشنامه نظم و امنیت انتظامی، دوره (۱۰)، شماره (۳۹)، ص (۱۲۹-۱۵۲)، بازیابی از:

http://osra.jrl.police.ir/article_9910.html.

– Abdullah, A. Razakb, N. Sallehb, M. N. Sakipa, S. R. (2012). Validating Crime Prevention through Environmental Design Using Structural Equation Model, *Social and Behavioral Sciences*, 36 (2012): 591– 601, Retrieved from:

<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1877042812005320>.

– Allison, C. Monk-Turner, E. Payne, B.(2011). Broken Windows or Window Breakers: The Influence of Physical and Social Disorder on Quality of Life, *Justice Quarterly*, 28(3): 522-540, Retrieved from:

<https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/07418825.2010.526129?journalCode=rjqy20>.

– Cam, T.(2014). Testing Social Disorganization Theory for Hthe Causes of Index (Major) Crime Incidence Among Turkish Juveniles, *Electronic Journal of Social Sciences*, 13(51): 329-345, Retrieved from:

<https://www.researchgate.net/publication/275228484>.

- Gibson, V. (2016). Third Generation CPTED? Rethinking the Basis for Crime Prevention Strategies, Thesis Ph.D. Geography department, Northumbria University, Newcastle, England, Retrieved from:
<https://ethos.bl.uk/OrderDetails.do?uin=uk.bl.ethos.689716>.
- Helle, K. (2014). The Significance of Place and Gender: An Ohio Violent Crime Victimization Study, Master Thesis of Criminal Justice, Youngstown State University, Youngstown, Ohio, Retrieved from:
https://etd.ohiolink.edu/apexprod/rws_olink/r/1501/10?p10_etd_subid=95952&clear=10.
- Hussain, M. Y. Noor, M. M. Zaimah, R. Ishak, S. Awang, A. (2018). The Community Perception on the Safe City Programme of Kulajaya, Malaysia. *International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences*, 8(13): 142–150, Retrieved from:
https://hrmars.com/papers_submitted/4818/.
- Ilijazi, V. Milic, N. Milidragovic, M. Popovic, B.(2019). An Assessment of Police Officers' Perception of Hotspots: What Can Be Done to Improve Officer's Situational Awareness?, *International Journal of Geo-Information*, 8(260): 1-13, Retrieved from:
<https://www.mdpi.com/2220-9964/8/6/260>.
- Johnson, R. R. (2015). Reducing Fear of Crime and Increasing Citizen Support for Police, *PATC Legal & Liability Risk Management Institute*, 1(20156):1-5, Retrieved from:
http://www.patc.com/weeklyarticles/print/2015_johnson_reducingfear.
- Karakus, O. Edmund, F. McGarrell, O, B.(2010). Fear of crime among citizens of Turkey, *Journal of Criminal Justice*, 38(2010): 174–184, Retrieved from:
<https://ideas.repec.org/a/eee/jcjust/v38yi2p174-184.html>.
- Kubrin, C. E. Wo, J. C.(2016). Social Disorganization Theory's Greatest Challenge: Linking Structural Characteristics to Crime in Socially Disorganized Communities, *The Handbook of Criminological Theory*, First Edition, John Wiley & Sons, Retrieved from:
<https://www.researchgate.net/publication/315716987>.
- Leden, L. Garder, P. Schirokoff, A. Monerde-i-Bort, H. Johansson, C. Basbas, S. (2014). A Sustainable City Environment Through Child Safety and Mobility- A Challenge Based on ITS?, *Accident; Analysis and Prevention*, 62(2014): 406-414, Retrieved from:
<https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0001457513002418>.
- Matijosaitiene, Irina. Dambriunas, Maria. (2015). Possibilites of Applications of An Evaluation of Crime Prevention Through Environmental Design (CPTED) in Lithuanlan Commercial Objects, *European Scientific Journal* November, 1(2015): 1– 22, Retrieved from :
<http://ejournal.org/index.php/esj/article/view/6515>.

- Rahman, MdMotiar.(2011). Urbanization and Urban crime in Bangladesh, Deputy Inspector General, Bangladesh police Police headquarters, Dhaka, Retrieved from:
<https://www.police.gov.bd/storage/upload/announcement/1fE2cLvtf6LfV0e5h33wq2vpRJgeuXbHtReH124s>.
- Rozhan, A. Yunos, M. Mydin, M. O. Isa, N. K. Ariffina, N. F. Ismaila, N. A.(2015). Building the safe city planning concept: An analysis of preceding studies, Sciences & Engineering, 75 (9): 95–100, Retrieved from:
<https://www.researchgate.net/publication/282451103>.
- Shamsuddin, S. Hussin, N. A.(2013). Safe City Concept and Crime Prevention Through Environmental Design (CPTED) for Urban Sustainability in Malaysian Cities, American Transactions on Engineering & Applied Sciences, 1(2013):223-245, Retrieved from:
<https://www.academia.edu/15280675/>.
- Shoemaker, D. J. (2005). Theories of delinquency. New York: Oxford University Press, Retrieved from:
https://us.sagepub.com/sites/default/files/upm-assets/104796_book_item_104796.pdf.
- Singer, A. J. Chouhy, C. Lehmann, P. S. Walzak, J. N. Gertz, M. Biglin, S.(2019). Victimization, Fear of Crime, and Trust in Criminal Justice Institutions: A Cross-National Analysis, Crime & Delinquency, 65(6): 822–844, Retrieved from:
<https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/0011128718787513>.

پروہشگاہ علوم انسانی و مطالعات فرہنگی
پرتال جامع علوم انسانی